

Vragen inzake het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wmo' en de Memorie van Toelichting (33127)

1. In ARTIKEL I, A 4. j. staat:

"begeleiding: het geheel aan activiteiten waarmee een persoon wordt ondersteund bij het uitvoeren van dagelijkse levensverrichtingen en bij het aanbrengen en behouden van structuur in en regie over het persoonlijk leven."

In de Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ Begeleiding bijlage 6 is expliciet het volgende vermeld:

"De verzekerde vertoont ernstig probleemgedrag en hierdoor ontstaan zelfredzaamheidsproblemen. Er is deskundige professionele sturing nodig om het gedrag in goede banen te leiden. Omdat er risico's zijn voor veiligheid van verzekerde of zijn omgeving is er continu hulp of begeleiding nodig."

Bijsturing van gedragsproblemen en risicovol gedrag ontbreken in het wetsvoorstel. Het voorkomen van veiligheidsrisico's is van een andere orde dan ondersteunen van zelfredzaamheid of eigen regie.

Wil de staatssecretaris, aanvullend op de bestaande tekst, bijsturing van gedragsproblemen en risicovol gedrag expliciet benoemen als onderdeel van de begeleiding?

2. Artikel 4, eerste lid, aanhef

Mantelzorgers (en vrijwilligers) vallen in de huidige wet onder de compensatieplicht en hebben daarmee een eigenstandig recht op individuele voorzieningen. In het gewijzigde wetsartikel zijn de mantelzorgers verplaatst naar een bijzin en valt alleen de cliënt zelf onder de compensatieplicht van gemeenten. Dit is geen uitbreiding van de compensatieplicht, maar een inperking. Bovendien treft dat juist de mantelzorgers, de groep die door de decentralisatie van begeleiding toch al zwaarder belast wordt.

- a) Kan de staatssecretaris uitleggen waarom zij ervoor gekozen heeft om mantelzorgers niet meer onder de compensatieplicht te laten vallen?**
- b) En kan de staatssecretaris aangeven welke vormen van mantelzorgondersteuning (aan de hand van basisfuncties geformuleerd door VWS, VNG en Mezzo) na de wetswijziging geborgd zijn en welke niet?**
- c) Hoe gaat de staatssecretaris er voor zorgen dat de vraag en eigen keuze van de mantelzorger centraal staat bij de ondersteuning (maatwerk)?**

3. Artikel 4, lid 3

"Indien een cliënt aangewezen is op permanent toezicht, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen die de mantelzorger, bedoeld in artikel 1, eerste lid onder g, onderdeel 4, in staat stellen de mantelzorg voort te zetten."

Dit artikel schept de ruimte voor kortdurend verblijf. Maar het richt zich uitsluitend op ontlasting van de mantelzorger. Binnen de AWBZ wordt logeeropvang ook ingezet voor ouderen die bijvoorbeeld een fractuur hebben of net uit het ziekenhuis komen, zich even niet zelf kunnen redden, maar geen mantelzorger hebben.

- a) **Hoe zorgt de staatssecretaris dat ouderen die geen mantelzorger hebben en die tijdelijk intensievere zorg nodig hebben gebruik kunnen blijven maken van logeeropvang?**
- b) **En wat als er wel een mantelzorger is, maar deze kan of wil de verzorging niet op zich nemen? Is hier dan nog sprake van eigen regie voor de mantelzorger?**

4. ARTIKEL I, C. 4.3. en in de Memorie van toelichting staat:

Vervoer naar en van begeleiding

"Als een burger na de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel op grond van de Wmo begeleiding buitenshuis ontvangt, en niet voldoende zelfredzaam is om zelfstandig van vervoer gebruik te maken, maakt, evenals in de AWBZ, het vervoer naar en van deze locatie, binnen of buiten de gemeentegrenzen deel uit van de te bieden begeleiding. Het criterium van de medische noodzaak, zoals dit in de AWBZ geldt, is hierbij vervangen door het criterium van (gebrek aan) zelfredzaamheid, nu dit criterium in de Wmo centraal staat en het criterium van de medische noodzaak in de AWBZ reeds werd ingevuld aan de hand van het (gebrek aan) zelfredzaamheid. Burgers die niet voldoende zelfredzaam zijn om zelfstandig van vervoer gebruik te maken, komen dan ook altijd in aanmerking voor deze vervoersvoorziening. "

Nu is het zo, dat sommige ggz-cliënten wel gebruik kunnen maken van zelfstandig vervoer, maar (tijdelijk) niet in staat zijn om dat te doen door psychische en psychosociale oorzaken. Iemand met bijv. een fobie, paniekaanval of depressie kan wel een buskaartje kopen, maar doet het niet.

Kan de staatssecretaris zeker stellen dat de Memorie van toelichting met (gebrek aan) zelfredzaamheid ook bedoelt: psychische zelfredzaamheid of noodzaak gelegen in psychische en psychosociale oorzaken?

5. ARTIKEL I en paragraaf 1 van de Memorie van toelichting

In het wetsvoorstel is vervallen dat een gemeente voor alle individuele voorzieningen de burger de keuze geeft tussen een pgb en zorg in natura. Het is vervangen door een bepaling dat de gemeente een pgb kan aanbieden. Opvallend is de extra bepaling dat ook al besluit een gemeente geen pgb-mogelijkheid aan de burgers aan te bieden er toch nog een mogelijkheid open blijft, namelijk dat een pgb verstrekt moet worden als zorg in natura geen passende oplossing biedt. In de Memorie van Toelichting is nader uitgewerkt in welke situaties dit kan spelen.

Als dit een uitzonderingsbepaling is, dan zullen er weinig mensen onder gaan vallen. Dat is het wezen van een uitzonderingsbepaling. Als we echter de Memorie van Toelichting lezen dan gaat het over een brede range van veel voorkomende vragen, en dus raakt dit veel mensen.

- a) **Hoe verhoudt zich dit artikel tot de Kanteling en het leveren van individueel maatwerk? Maatwerk impliceert immers keuzevrijheid.**
- b) **Waarom is deze extra bepaling toegevoegd en wat is de reikwijdte hiervan?**

6. Artikel 27 en Memorie van toelichting onderdeel H en I

Het nieuwe artikel 27 voorziet in een vorm van toezicht door de IGZ op de wijze waarop de gemeenten hun kwaliteitstoezicht uitvoeren en dat de IGZ haar bevindingen aan de minister zendt voor 1 juli 2016. Deze termijn is te laat om drie redenen:

- gemeenten moeten eisen in het beleidsplan opstellen over hoe ze toezicht op en handhaving van kwaliteit gaan uitoefenen (art. 3 vierde lid, d t/m g).
- gemeenten moeten een verordening hebben opgesteld waarin de regels daaromtrent vastliggen; deze beide onderdelen (beleidsplan en verordening) zullen gereed moeten zijn, zodra de wet van kracht wordt.
- De Inspectie kan het instrumentarium dat gemeenten willen gaan inzetten voor kwaliteitstoezicht en –handhaving (zoals verwoord in beleid en verordening) al beoordelen, voordat de gemeenten deze instrumenten daadwerkelijk gebruiken; dit geeft de minister de kans op tijdige bijsturing en dit hoeft niet te wachten op feitelijke uitvoering van de gewijzigde Wmo.

Het toezicht van de Inspectie zou kunnen worden onderscheiden in de onderdelen 'beleid' en 'uitvoering', waarbij over het onderdeel 'gemeentelijk beleid op toezicht' wordt gerapporteerd binnen een jaar nadat de gewijzigde wet van kracht is geworden en op het onderdeel 'uitvoering van gemeentelijk toezicht' wordt gerapporteerd 1,5 jaar nadat de gewijzigde wet van kracht is geworden (dus beoogd: juli 2014).

Wil de staatssecretaris de inhoud van het toezicht door IGZ in onderdelen onderscheiden en de termijnen wijzigen, zodat zij meer mogelijkheden heeft voor tijdige bijsturing?

7. In ARTIKEL IV staat:

"Aan art. 1, tweede lid, van de Kwaliteitswet zorginstellingen, wordt toegevoegd met uitzondering van voorzieningen waarop de Wet maatschappelijke ondersteuning van toepassing is".

- a) De formulering is breed. Betekent dit dat voorzieningen die zowel worden ingezet voor AWBZ doeleinden als voor Wmo doeleinden, vervolgens buiten dit artikel van de Kwaliteitswet zorginstellingen zullen vallen?**
- b) Uit de Toelichting blijkt dat gemeenten zelf de kwaliteit toetsen en hierop toezicht houden. Zou het echter niet zo moeten zijn dat dit gebeurt door een onafhankelijke instantie?**
- c) Hoe wordt in de aangepaste Wmo het inzetten van dwangmaatregelen geregeld?**
- d) Op welke wijze wordt de samenwerking tussen zorgverleners wettelijk geregeld?**
- e) Blijft het hanteren van een (integraal) zorgplan verplicht binnen de Wmo als de Wmo buiten de werking van de Wcz komt te vallen?**

8. In paragraaf 1 van de Memorie van toelichting staat:

"Binnen de kaders van de Wmo maken gemeenten zelf keuzes ten aanzien van de zwaartepunten van de maatschappelijke ondersteuning, de verbinding met andere terreinen, zoals sociale zaken, welzijns- en woonbeleid, schuldhulpverlening en

jeugdbeleid, en de partijen met wie zij samenwerken. Hierdoor zijn gemeenten in staat om recht te doen aan de specifieke eigenschappen van bijvoorbeeld de aard en samenstelling van de bevolking en van de sociale infrastructuur”.

- a) Erkent de staatsecretaris dat keerzijde is dat de zorgvrager hierdoor afhankelijk is van de keuzes die gemeenten maken?**
- b) Is de gemeente dan ook in staat om recht te doen aan de wensen en behoeften van de burger?**
- c) Met welke prikkels wordt afwenteling door gemeenten voorkomen?**
- d) Bestaat er een mogelijkheid tot second opinion?**

9. In paragraaf 1 van de Memorie van toelichting staat:

“Kortdurend verblijf richt zich op de noodzakelijke ontlasting van de mantelzorger die met permanent toezicht is belast.”

Kortdurend verblijf heeft naast de ontlasting van de mantelzorger ook tot doel om jongvolwassenen met bijvoorbeeld een verstandelijke beperking voor te bereiden op zelfstandig wonen.

- a) Hoe wordt door de staatsecretaris gegarandeerd dat gemeenten ook kortdurend verblijf aanbieden als training voor zelfstandig wonen?**
- b) Kan de staatssecretaris garanderen dat niet alleen voor iemand die met permanent toezicht is belast kortdurend verblijf toegankelijk is, maar ook om overbelasting te voorkomen?**

10. In paragraaf 1 van de Memorie van toelichting staat:

“Kortdurend verblijf in de AWBZ omvat logeren in en instelling gedurende drie etmalen per week indien de cliënt aangewezen is op permanent toezicht. Voorwaarde is, dat sprake moet zijn van ontlasting van degene die gebruikelijke zorg of mantelzorg levert. Zonder dat toezicht

In de huidige situatie waarin kortdurend verblijf onderdeel is van de AWBZ, wordt met permanent toezicht bedoeld dat de zorgvraag zo groot moet zijn dat mensen zonder toezicht aangewezen zijn op verblijf in een instelling.

Hoe verhoudt dit zich met de uitbreiding van gemeentelijke taken die gericht is op mensen zonder verblijfsindicatie?

11. In paragraaf 1 van de Memorie van toelichting staat:

“Met de decentralisatie van kortdurend verblijf zoekt de regering aansluiting met het mantelzorgbeleid dat gemeenten reeds voeren. De regering legt hiermee de ondersteuning van de mantelzorger in één hand. De gemeente is, ook in dit geval, veel beter in staat om rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden van de mantelzorger dan een zorgkantoor.”

Voor mantelzorgers en mensen die zowel kortdurend verblijf als verzorging en/of verpleging nodig hebben is het echter een verslechtering van de afstemming.

Hoe gaat de staatsecretaris dit oplossen?

12. In paragraaf 3 van de Memorie van toelichting staat:

"Als de persoon die op dit toezicht is aangewezen, tevens aanspraak heeft op een AWBZ-functie, bijvoorbeeld persoonlijke verzorging, blijft die aanspraak tijdens de invulling van dit onderdeel van de compensatieplicht bestaan.

- a) Kan de staatsecretaris schetsen wat dit in praktijk voor mensen die zowel kortdurend verblijf nodig hebben als verpleging en verzorging betekent?**
- b) Kan de staatsecretaris schetsen wat dit in praktijk voor mensen die zowel begeleiding als geneeskundige ggz-behandeling nodig hebben, betekent?**
- c) Kan de staatssecretaris aangeven op welke wijze zij garandeert dat de begeleiding krachtens de Wmo plaatsvindt onder de verantwoordelijkheid van de psychiater en in lijn met de psychiatrische behandeling?**

13. Deelt de staatsecretaris de mening dat het verstandig is om kortdurend verblijf niet te decentraliseren gezien de koppeling met een verblijfsindicatie; de voorbereiding van jongvolwassenen op zelfstandig wonen; de verslechterde afstemming voor de mantelzorger en zorgvrager; en de aanspraak op AWBZ-functies bij kortdurend verblijf?

14. In paragraaf 2 van de Memorie wordt gesteld:

"Vanzelfsprekend kan de gemeente als nodig is voor een zorgvuldige beoordeling, advies inwinnen van een extern deskundige, bijvoorbeeld indien de cliënt zich voor het eerst meldt met een ondersteuningsvraag, of als de medische situatie van de cliënt is gewijzigd."

Is de staatsecretaris het eens met de mening dat het nog vanzelfsprekender is dat degene met een zorgvraag zich tot een extern deskundige kan wenden? Zo ja, hoe gaat de staatsecretaris dit borgen?

15. In paragraaf 11 van de memorie wordt gesteld:

Nu begeleiding en kortdurend verblijf niet langer op grond van de AWBZ worden verstrekt, hoeven burgers die verder geen aanspraak maken op AWBZ-zorg, niet naar verschillende loketten om hun ondersteuningsvraag beantwoord te zien.

Kan de staatssecretaris dit kwantificeren door een uitsplitsing te maken van burgers die door de decentralisatie te maken krijgen met minder verschillende loketten en burgers die met meer verschillende loketten te maken krijgen?

16. In paragraaf 9 van de Memorie wordt gesteld:

*"... gezien eerdergenoemde voordelen die de Wmo biedt, er geen bijzondere groepen uitgezonderd worden van de decentralisatie van de extramurale begeleiding."
Met deze tekst wordt de indruk gewekt dat de verschillende patiënt- en cliëntenorganisaties instemmen met de conclusie dat er geen bijzondere groepen uitgezonderd worden van de decentralisatie van extramurale begeleiding.*

Kan de staatssecretaris de tekst op dit punt wijzigen in: De conclusie van de staatssecretaris is in ieder geval dat er geen bijzondere groepen uitgezonderd worden van de decentralisatie van de extramurale begeleiding.

17. Meer duidelijkheid over indicaties voor jongeren dat 18 jaar is gewenst.

CIZ data zijn bewerkt en beschikbaar gesteld. De data van Bureau Jeugdzorg zijn (nog) niet beschikbaar.

- a) Is het juist dat er voor jongeren onder de 18 jaar 60.000 indicaties begeleiding AWBZ zijn? Het betreft zowel indicaties CIZ als BJZ. BJZ heeft 30.000 indicaties afgegeven, het CIZ de overigen.**
- b) Is het juist dat onder de ggz-jongeren driekwart van de indicaties tijdelijk verblijf in pgb-vorm wordt verstrekt?**
- c) Is het juist dat onder de ggz-jongeren driekwart van de individuele begeleiding in pgb-vorm wordt verstrekt.**
- d) Is het juist dat van alle 60.000 indicaties 50% middels het pgb wordt ingekocht?**

18. Inloofunctie

De inloofunctie die in de AWBZ is opgenomen en naar de Wmo wordt gedecentraliseerd, is niet terug te vinden in de artikelen of in de aanpassing van een van de Wmo-prestatievelden. Wel wordt een onderzoek naar het verdeelmodel genoemd, onder andere in de reactie van de staatssecretaris n.a.v. het rapport van de Raad van State, maar de functie op zich is kennelijk verdwenen.

Kan de staatssecretaris aangeven onder welk artikel of prestatieveld de inloofunctie wordt meegenomen en dit benoemen?

19. Samenhang Wet Werken naar Vermogen (WWNV)

Inmiddels is het wetsvoorstel Wet werken naar vermogen en de memorie van Toelichting naar de Tweede Kamer verzonden. Daarin lezen we dat:

Cliënten met een verblijfsindicatie (hier 'inrichting' genoemd) die nu Wajong hebben + AWBZ dagbesteding, worden niet herkeurd, en behouden hun Wajong (75%) omdat zij geen arbeidsvermogen hebben.

...de overigen, waaronder ook cliënten zonder verblijfsindicatie vallen wel onder de herbeoordeling, maar criteria zijn nog niet uitgewerkt en volgen nog. Uitvoering vindt plaats door UWV. Hebben zij in het verleden geen werkbegeleiding trajecten gehad houden zij ook hun recht op Wajong.

Kan de staatssecretaris duidelijkheid geven over de samenhang van Wmo en WWNV en de afstemming met het ministerie van SZW?

20. Onderwijs, werk en dagbesteding

In de huidige beleidsregels van CIZ en BJZ is opgenomen dat men geen dagbesteding (dagdelen groep) zal ontvangen als iemand naar school gaat of (begeleid) werkt. Wel zijn er mogelijkheden voor naschoolse opvang e.d.

- a) Op welke wijze wordt geregeld dat ouders een beroep op naschoolse opvang kunnen doen (waar men nu vaak een aantal dagdelen begeleiding groep voor krijgt) wanneer hun kind geen gebruik kan maken van reguliere BSO, maar overdag naar school gaat?**
- b) Kan iemand een aantal dagdelen dagbesteding ontvangen tijdens schoolvakanties?**
- c) Als iemand bv. 4 dagdelen werkt en daarnaast 4 dagdelen gebruik wil maken van dagbesteding om bv. structuur in zijn leven te brengen, lijkt dat volgens het wetsvoorstel niet te kunnen. Lijkt ons wel wenselijk.**

21. Cliëntondersteuning bij de transitie

In paragraaf (overgangsrecht en transitie) van de memorie van toelichting staat:

Ook MEE heeft veel expertise ten aanzien van bepaalde doelgroepen. Momenteel vinden gesprekken plaats over een nauwere samenwerking tussen gemeenten en MEE organisaties en de rol die de MEE organisaties in het kader van de decentralisatie van begeleiding kunnen vervullen.MEE speelt een belangrijke rol bij de ondersteuning van cliënten in de transitie

Ouderen vallen niet onder de doelgroep van MEE: De MEE organisaties beschikken niet over specifieke expertise van deze doelgroep en ouderen kennen MEE niet. Bij de decentralisatie van begeleiding voor mensen met lichte beperkingen bleek dat ouderen tussen wal en schip vielen wat betreft cliëntondersteuning en geen beroep deden op ondersteuning van MEE.

- a) Hoe gaat de staatssecretaris in de overgangsfase de cliëntondersteuning voor de doelgroep ouderen vormgeven?**
- b) Gaat zij hiervoor de ouderenadviseurs en de Vrijwillige Ouderen Adviseurs die wel bereik hebben onder de doelgroep ouderen, extra faciliteren?**

22. Implementatie keukentafelgesprek

In paragraaf 2 van de memorie van toelichting wordt gewezen op het keukentafelgesprek, dat maatwerk in de Wmo moet bevorderen (in tegenstelling tot de uniforme indicering in de AWBZ): *Dit gesprek en daarmee de beoordeling van de hulpvraag kan per gemeente anders worden vormgegeven, maar heeft steeds tot doel om de ondersteuningsvraag en passende oplossingen in beeld te brengen.*

Vanuit het land komen signalen dat "het keukentafelgesprek" nog niet overal is ingevoerd. En dat de functionarissen die het gesprek voeren hier onvoldoende voor zijn opgeleid. Wanneer het gesprek niet op een zorgvuldige wijze gevoerd wordt, komt er van maatwerk niets terecht.

- a) Kan de staatssecretaris aangeven welke percentage van de gemeenten het keukentafelgesprek heeft ingevoerd?**

b) En kan daarbij vermeld worden welke eisen wat betreft deskundigheid gesteld worden aan de gespreksvoerders?

22. Eigen Bijdrage – Financiële drempel

De Centrale Raad van beroep heeft vastgesteld dat gemeenten voor Wmo- voorzieningen geen inkomensdrempel op mogen nemen (LJN BU7263 en LJN BV1309). Dit is ook het standpunt van minister Schipper. Het is voor gemeenten niet duidelijk hoe zij dit moeten interpreteren.

Is de staatssecretaris bereid hierover nadere regels te stellen bij deze wetswijziging?

23. Wmo geld voor Wmo beleid

Motie Leijten 29538, nr. 121, 13 oktober 2011, om de middelen begeleiding te bestemmen in een doeluitkering in het Gemeentefonds en kabinetsreactie 19 december 2011 op deze motie.

In de afgelopen jaren is vast komen te staan dat gemeenten inderdaad "lantarenpalen" aanschaffen voor rijksmiddelen die bestemd waren voor de Wmo. Denk hierbij aan de 6 miljoen van de Wmo-gelden die de gemeente Amsterdam heeft gebruikt om tekorten op de NoordZuidlijn te dekken en de 11 miljoen Wmo-gelden die de gemeente Den Haag voor andere doeleinden besteedde.

De staatssecretaris heeft aangegeven dat er gemonitord gaan worden op welke wijze Wmo gelden worden uitgegeven. Dat kan inzicht geven in verschillen tussen gemeenten die aantoonbaar tekort komen op Wmo beleid en gemeenten die een deel van het Wmo-geld overhevelen naar andere beleidsvelden.

Worden er aan die monitoring consequenties voor gemeenten gekoppeld? Zo ja, welke?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met een van de organisaties:

- Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO): Anneke van der Vlist, (030) 2769985, a.vandervlist@ouderenorganisaties.nl.
- De Chronisch zieken en Gehandicapten Raad Nederland (CG-Raad): Marijke Hempenius, (030) 0302916652, mhempenius@cg-raad.nl.
- Landelijk Platform GGz: Debora Korporaal, 030- 236 37 65, D.Korporaal@platformggz.nl.
- Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie (NPCF): Corine Zijderveld, (030) 297 03 03, czijderveld@npcf.nl.
- Per Saldo (belangenvereniging van mensen met een persoonsgebonden budget): Frans van der Pas, 030-2319355, f.vdpas@pgb.nl.
- Platform VG: Dorien Kloosterman, 030-272 73 12, D.Kloosterman@platformvg.nl
- Mezzo (Landelijke vereniging voor mantelzorgers en vrijwilligerszorg): Wietske Oegema, (030) 659 22 22, w.oegema@mezzo.nl